

TERVISEAMET

Tervishoiuteenuste osutamine hoolekandeesutustes

Erika Reier

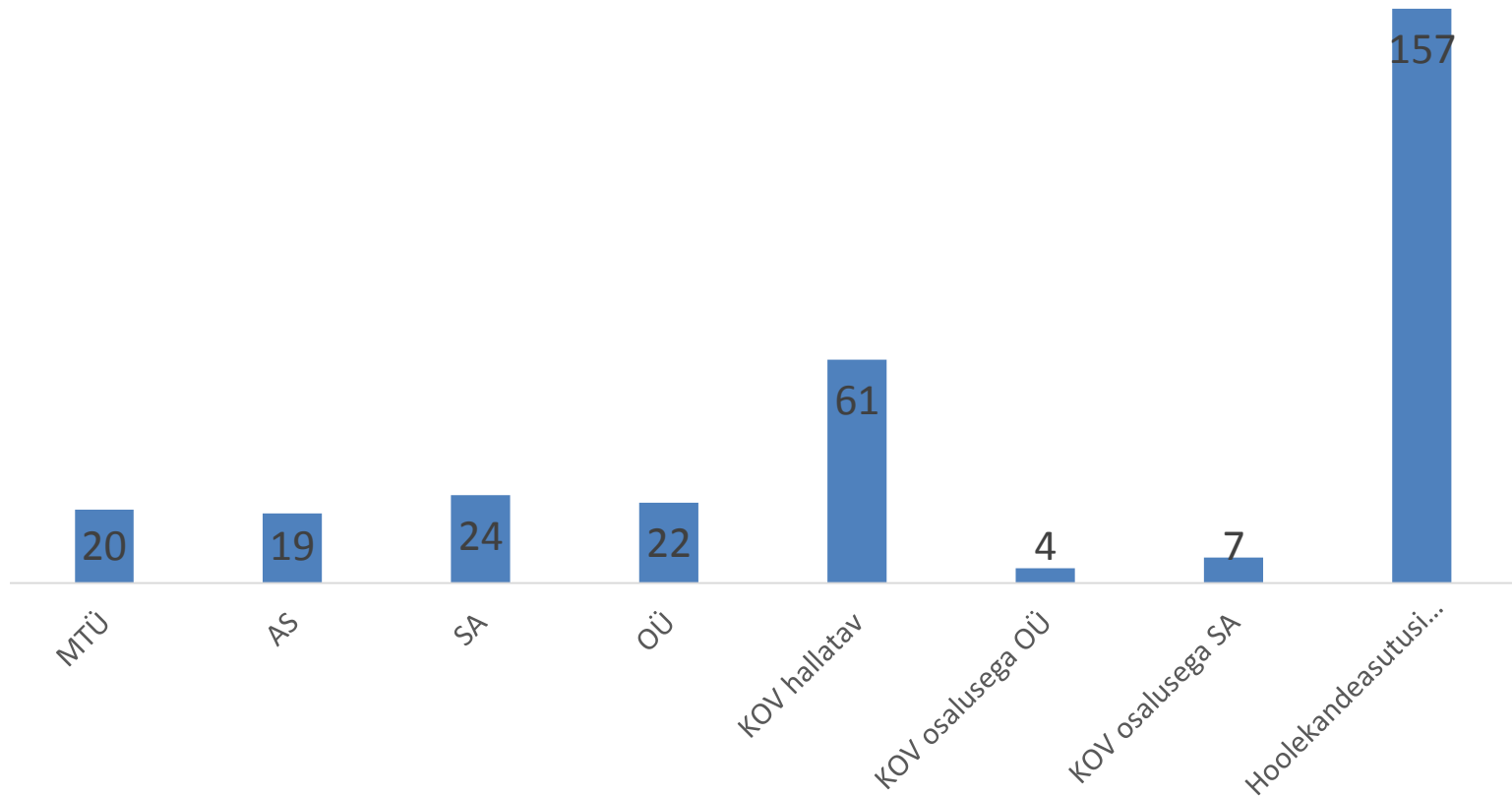
Terviseamet

08.05.2017

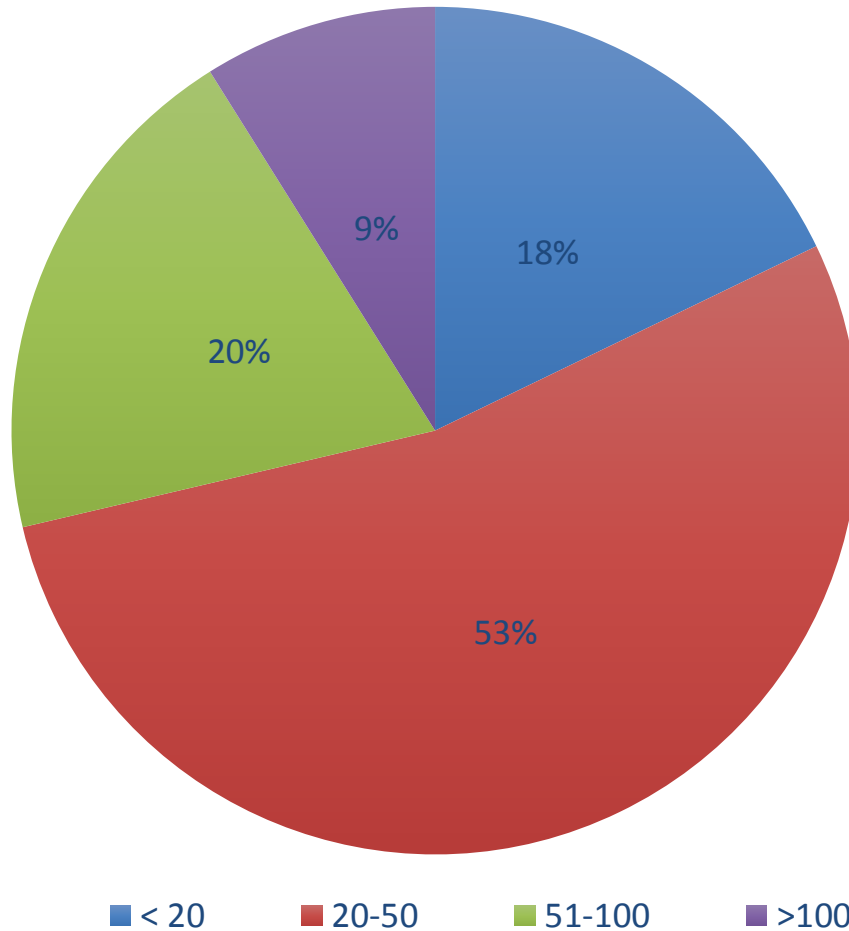
Uuringu lähteülesanded

- ✓ SHS § 20 lg 1 märgib, et väljaspool isiku kodu osutatav üldhooldusteenus on kohaliku omavalitsuse üksuse korraldatav sotsiaalteenus, mille eesmärk on turvalise keskkonna ja toimetuleku tagamine täisealisele isikule, kes terviseseisundist, tegevusvõimest või elukeskkonnast tulenevatel põhjustel ei suuda kodustes tingimustes ajutiselt või püsivalt iseseisvalt toime tulla.
- ✓ Uuringu põhieesmärgiks oli kaardistada ja koostada ülevaade hooldekodude probleemidest tervishoiuteenuste osutamisel ning vajadusel nõustada personali Terviseameti pädevuse piires.
- ✓ Kontrollitud asutusi kokku 157.
- ✓ Uuringu raames jäi inspekteerimata jäi 5 hoolekandeadutust, mida Õiguskantsler oli 2016. aastal juba eelnevalt inspekteerinud.

Hoolekandeesutuste jaotus äriühinguti

Hoolekandeaasutused voodikohtade arvu alusel

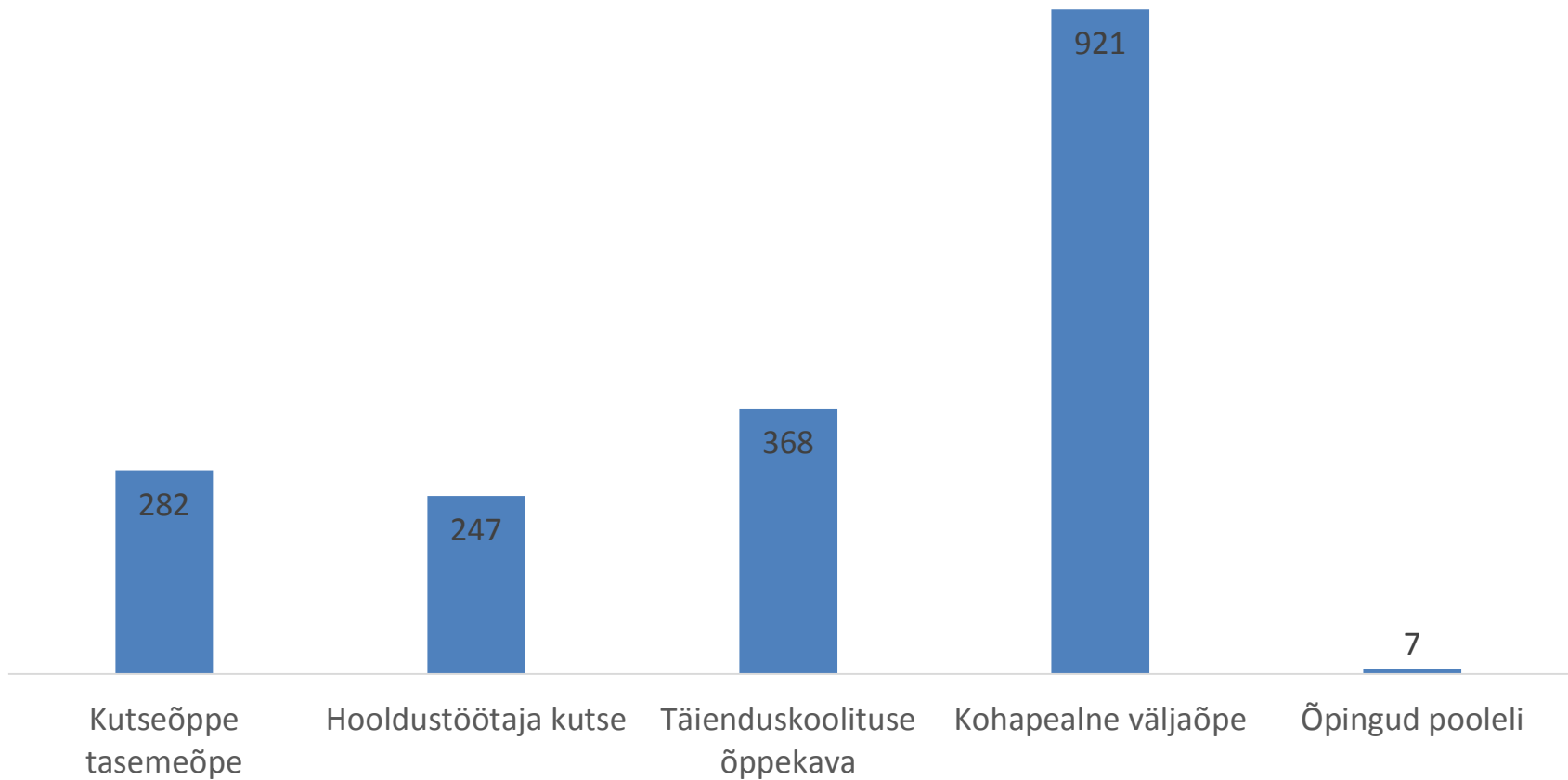

Hooldepersonali jaotumine ööpäevases lõikes

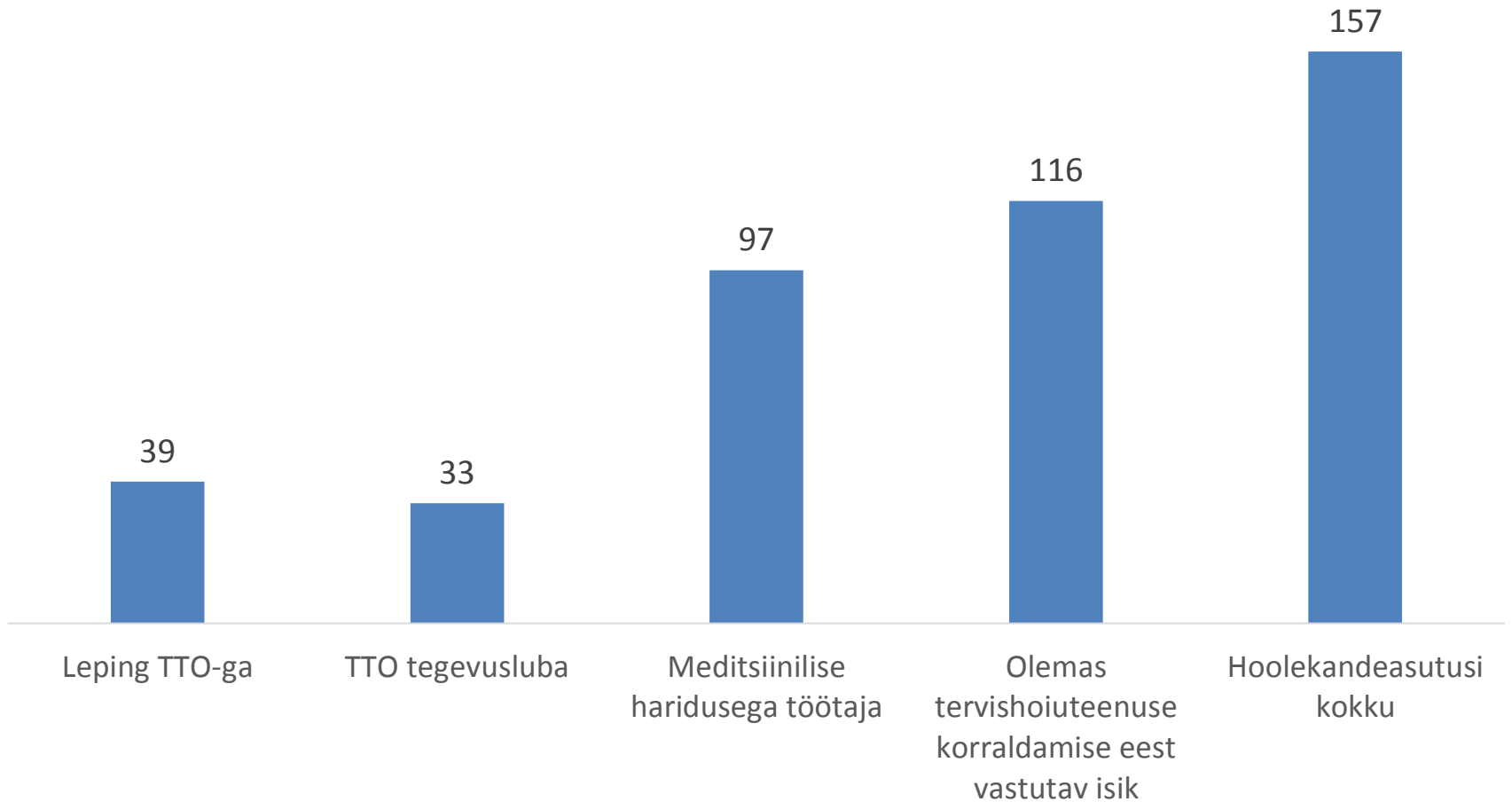
- ✓ Hooldajaid kokku 1620
- ✓ Päeval on 157-s hooldekodus tööl 1266 hooldajat, mis keskmiselt on 8,97 töötajat iga asutuse kohta.
- ✓ Öösiti on kohal 287 töötajat ehk keskmiselt 1,9 töötajat asutuse kohta. Väiksemates ja keskmise suurustega asutustes on öösiti töö vaid 1 töötaja, suuremates asutustes oli enam töötajaid, enamasti 1 töötaja osakonna kohta.
- ✓ Üks asutus oli märkinud öösel kohal olevaks „0“ töötajat ehk siis öösiti ei ole kedagi kohapeal.

Hooldustöötajate väljaõpe 2016. aastal

Tervishoiuteenuste kättesaadavuse korraldamine

Tervishoiuteenuste korraldamine

- ✓ TTKS § 40 kohaselt võib tervishoiuteenuseid osutada ainult tervishoiuteenuse osutamise tegevusloa alusel.
- ✓ TTKS § 3 lg 1 kohaselt tervishoiutöötajad seaduse tähenduses on arst, hambaarst, õde ja ämmaemand, kui nad on registreeritud Terviseametis.
- ✓ Seega tervishoiuteenuseid osutavatest asutustest tegutsevad seadusega vastavuses 72 asutust.

Pere- ja eriarstiteenuste kättesaadavus hoolekandeesutustes

- ✓ Perearsti- ja eriarstiteenuse kättesaadavus on korraldatud hoolekandeteenuse osutaja ja kliendi lähedaste koostöös, lähedaste puudumisel kaastakse KOV.
- ✓ Tervishoiuteenuse osutajaga (haigla, tervisekeskus jne) samas hoones/territooriumil paiknevates hoolekandeesutustes on tervishoiuteenuse kättesaadavus paremini tagatud.
- ✓ Kliendid on ühe perearsti nimistus ning perearst külastab hooldekodu regulaarselt 1/3 asutuses.
- ✓ **Eriarstiabi** kättesaadavuse tagavad vajadusel klientidele 139 hoolekandeesutustest, pooltes asutustes osalevad omaksed eriarstiabi kättesaadavaks tegemisel.

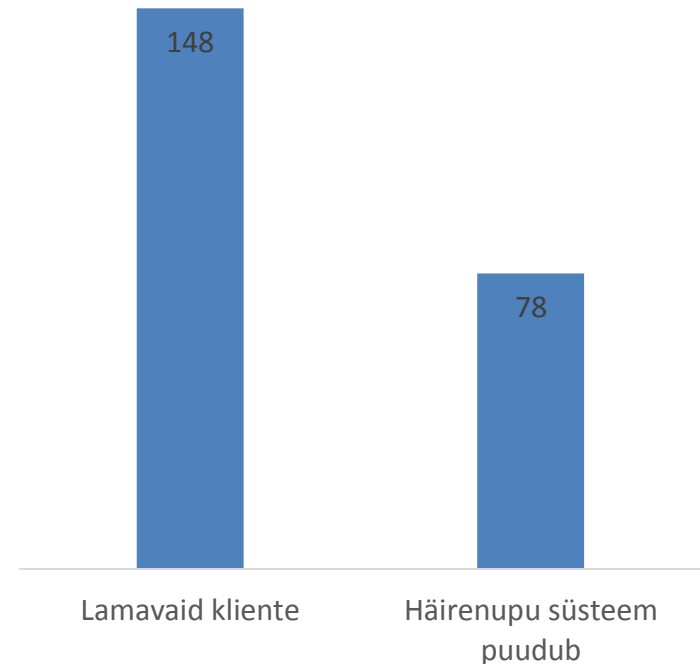
Teabe saamine kliendi terviseseisundi kohta

- ✓ Kuna hoolekandetasutustel endil puudub juurdepääs Tervise Infosüsteemi andmetele on oluline, et hoolekandetasutusele laekuks suunavalt asutuselt võimalikult põhjalik terviseinfo kliendi tervisliku seisundi kohta.
- ✓ Reeglina saavad kliendid hoolekandetasutustesse mõne tervishoiuteenuseid osutava asutuse või KOV vahendusel.
- ✓ Peamised terviseseisundit kajastavad dokumendid on: epikriisid ja saatekirjad, KOV suunamisel ka suunamiskirjad
- ✓ Terviseinfo saadakse enamasti otse arstilt (vastas 152 asutust).
- ✓ Infot saadakse ka omaste vahendusel, märkis 107 asutust.
- ✓ Raskendatud on info laekumine psühhiaatriakliinikust.

Teenuse osutamine lamavatele klientidele

- ✓ Lamavaid kliente leidis 148-s hooldekodus.
- ✓ Arvuliselt oli lamajaid kokku 1981. Keskmiselt oli lamajaid 12,5 iga asutuse kohta ehk 25% voodikohtade üldarvust.
- ✓ Töökorras häirenupu kasutamise võimalus oli olemas 70-s asutuses.
- ✓ Kasutatakse ka ümberpaigutatavaid signaalkelli või personali kutsumist mobiiltelefoni vahendusel.

Häirenupu süsteemi kasutamise võimalus lamavatel klientidel

Lamatistega kliendid hoolekandeaasutustes

- ✓ Klientidel oli esinenud lamatisi – 105 asutuses, nendest 15-l puudus õiguslik alus tervishoiuteenuste osutamiseks.
- ✓ Hoolekandeaasutustesse suunatakse juba olemasoleva(te) lamatis(te)ga kliente, märkis 19 asutust.
- ✓ Lamatiste raviprotseduurid teostatakse perearsti ettekirjutusel ja pere- ja/või koduõe teenust kasutades – 26 asutuse puhul.
- ✓ Hoolekandeaasutus suunab kliendi õendusabiteenuse osutaja juurde – 5 asutust.

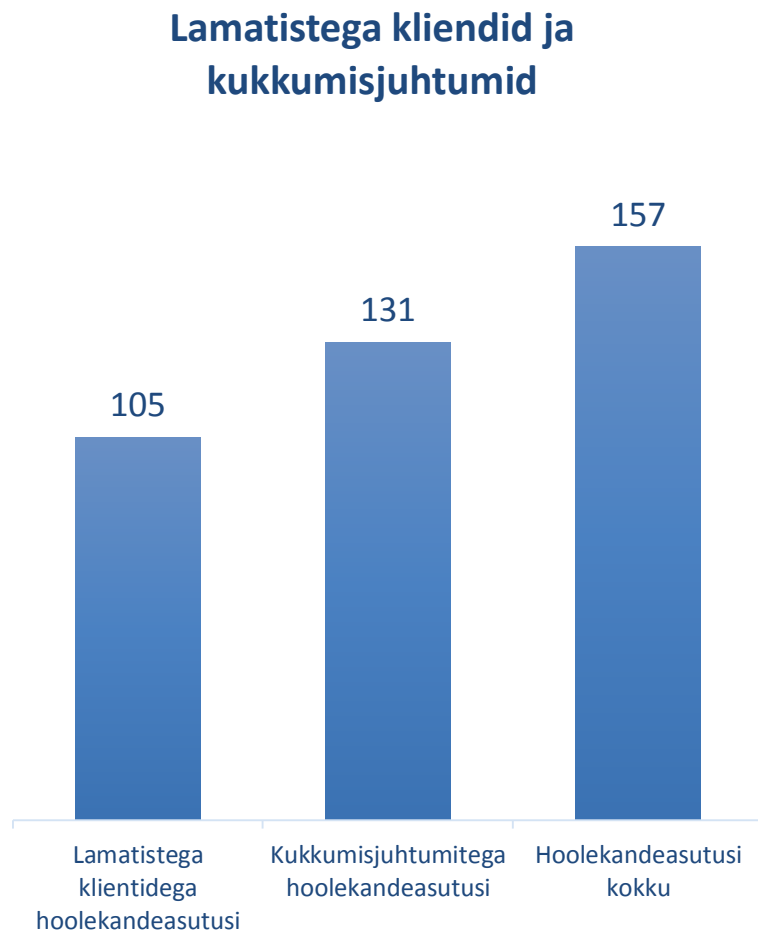
Kukkumisjuhtumite esinemine hoolekandeesutustes

✓ Kukkumisi on esinenud viimase aasta jooksul 131-s (83%) asutuses.

✓ Kukkumisjuhtumid dokumenteeritakse hooldusloos või valvepäevikus.

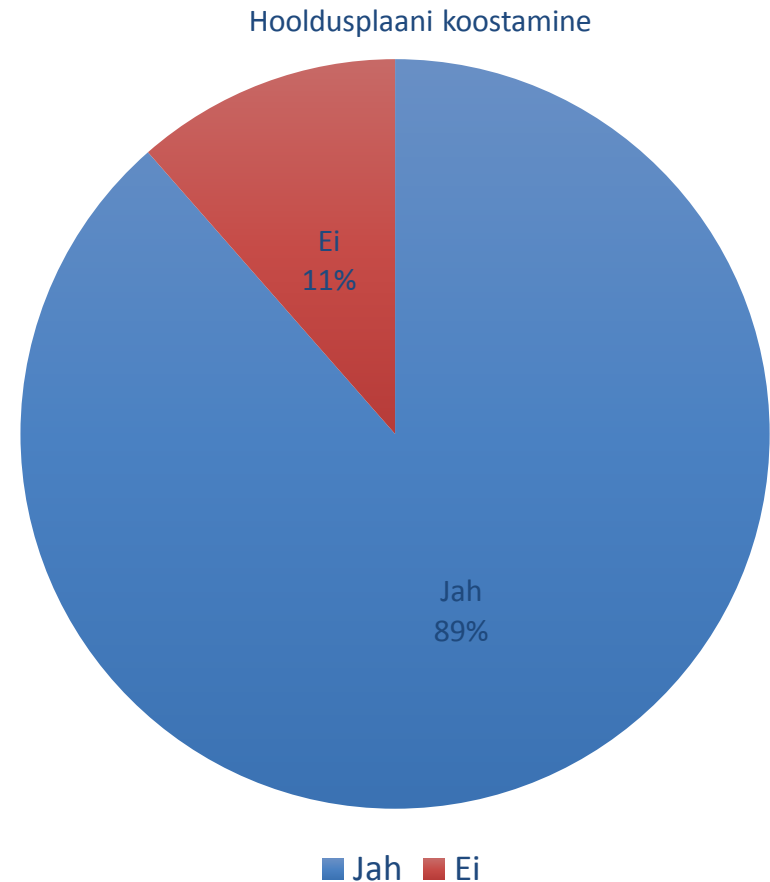
✓ Juhtumi korral konsulteeritakse tervishoiutöötajaga või tuginetakse kiirabile.

✓ Lamatiste ja kukkumisjuhtumite kohta puudub nõue eraldi arvestuse pidamise kohta.

Hooldusplaan

- ✓ Hooldusplaan koostatakse 139-s asutuses.
- ✓ Hooldusplaani sisu vastab SHS-s toodud nõuetele asutuse endi hinnangul 132-s asutuses. Inspektorite hinnangul on tegelikult hooldusplaanid sisu kesisem.
- ✓ Omaksed ei pea hooldusplaane vajalikeks.
- ✓ KOV sotsiaaltöötajatel puudub ülevaade kliendist ning eeldatakse, et nende koostamine on hoolekandeesutuste ülesanne.
- ✓ Hoolekandeesutused leiavad, et klient peaks hooldusele saabuma koos hooldusplaaniga, mida korrigeeritakse vastavalt tema tervislikule seisundile.
- ✓ Puudub ühtne hooldusplaani vorm.

Kokkuvõte olulisematest tähelepanekutest

- ✓ Tervishoiuteenuste osutamine hoolekandeesutustes on paranemas, kuid ei vasta veel klientide vajadustele.
- ✓ Hoolekandeesutustes osutatakse teenust ka lamavatele ja tervishoiuteenuseid vajavatele klientidele, seejuures ei ole tervishoiuteenuste kättesaadavus hoolekandeesutustes ühetaoliselt tagatud. Uuringust selgus, et 105-s asutuses oli klientidel lamatishaavu, mida saab ravida ainult tervishoiuteenuste osutamise raames.
- ✓ Hoolekandeesutustes töötab küll tervishoiualase haridusega töötaja, kuid asutusel endal puudub tervishoiuteenuse osutamise tegevusluba. Seadusega vastavuses tegutsevad vaid need tervishoiuteenuseid osutavad hoolekandeesutused, kes on ise tervishoiuteenuse osutajana registreeritud või kellel on sõlmitud leping tervishoiuteenuse osutajaga. Samuti võib tervishoiutöötaja osutada tervishoiuteenuseid ainult vastava tegevusloa olemasolul.

Kokkuvõte olulisematest tähelepanekutest

- ✓ Ka perearsti/pereõe poolt teenuse osutamine ja /või leping tervishoiuteenuse osutajaga (näiteks õendushooldusteenuse osutaja) ei pruugi tagada, et eakatele klientidele saab kaetud tervishoiuteenuste vajadus.
- ✓ Hoolekandeadasutused rõhutavad samuti suuremat vajadust õendusteenuse järgi.
- ✓ Asutused osutavad paralleelselt mitut teenust (näiteks statsionaarne õendushoolduse teenus, hoolekandeteenus, erihoolekandeteenus, jne). Asutuse erinevates osakondades osutab teenust üks ja seesama personal. Hoolekandeteenuse puhul ei ole kehtestatud nõudeid klientide/personali arvu suhtele, kuid ameti hinnangul ei pruugi asutustel olla kvaliteetse hoolekandeteenuse osutamiseks piisaval hulgal personali.
- ✓ Hoolekandeadasutustes on palju hooldustöötajaid, kelle väljaõpe piirdub vaid kohapealse koolitusega.

Kokkuvõte olulisematest tähelepanekutest

- ✓ Ligi 50% hoolekandeesutustes ei ole lamavatel klientidel võimalik abi kutsuda häirenupu vahendusel.
- ✓ Hooldusplaanide koostamine toimub hoolekandeteenuse osutajate poolt ilma ühtse juhise ja vormita asutuse äranägemise järgi, mistõttu ei pruugi hooldusplaan täita seatud eesmärke.
- ✓ Hoolekandeesutuste hinnangul peaksid hooldusplaani sisendit andma mitmed osapooled (kliendi omaksed, KOV sotsiaaltöötaja) ning iga klient peaks hooldusasutusse jõudma eelnevalt koostatud hooldusplaaniga, mida vastavalt vajadusele täiendatakse.
- ✓ Hoolekandeesutustes ei pöörata piisavalt tähelepanu nakkushaiguste (ka respiratoorsete viirusnakkuste) ennetustegevusele.

Ettepanekud tervishoiuteenuste parandamiseks hoolekandeesutustes

- ✓ Kehtestada nõuded, mis määraksid, kuidas peab hoolekandeesutuse klientidele olema tagatud tervishoiuteenuse kättesaadavus ja millised kliendid tuleb suunata tervishoiuasutusse.
- ✓ Hoolekandeteenuse osutaja peab looma tingimused, mis vastavad asutuse klientuuri vajadustele ja tervises seisundile (näiteks dementsete või lamajate klientide korral lisatingimused personali ja osutatavate teenuste osas).
- ✓ Luua vastav töörühm ja koostada hea tava juhend, kus on toodud miimumnõuded hoolekandeesutustes osutatavate tervishoiuteenuste osas ning olulisemad kriteeriumid kliendi hospitaliseerimiseks.
- ✓ Hoolekandeteenuse osutajatel puudub kohustus pidada eraldi arvestust teenuse osutamise käigus tekkinud lamatiste ja kukkumisjuhtumite kohta. Amet teeb ettepaneku, et analoogselt statsionaarsele õendushooldusteenusele, oleks lamatiste ja kukkumisjuhtumite üle arvestuse pidamine hoolekandeesutustes kohustuslik.
- ✓ Välja töötada ja vastu võtta SHS § 20 lg 4 planeeritud rakendusakt, mis täpsustab nõuded üldhoolduse eesmärgile ja selle sisule, sealhulgas tegevustele, mis on vajalikud teenuse eesmärgi saavutamiseks, pakkudes välja ka ühtse vormi hooldusplaanile.
- ✓ Tagada nakkushaiguste levikut piirav ennetustegevus.

TERVISEAMET

**Tänu kõikidele
uuringus osalejatele!**